

*Amintiri și povești
mai deocheate*

NEAGU M. DJUVARA s-a născut la București în 1916, într-o familie de origine aromână așezată aici la sfârșitul secolului al XVIII-lea, care a dat țării mai mulți oameni de seamă.

Licențiat la Sorbona (istorie, 1937) și doctor în drept (Paris, 1940). Participă la campania din Basarabia și Transnistria (iunie–noiembrie 1941); rănit în apropiere de Odessa. Intrat prin concurs la Ministerul de Externe în 1943, este trimis curier diplomatic la Stockholm în dimineața zilei de 23 august 1944, în legătură cu negocierile de pace cu Uniunea Sovietică. Numit secretar de legație la Stockholm, va rămâne aici până în septembrie 1947, când comuniștii preiau și Externele. Implicat în procesele politice din toamna anului 1947, rămâne în exil, militând până în 1961 în diverse organizații ale diasporei românești. În 1961 pleacă în Republica Niger, unde va sta 23 de ani în calitate de consilier diplomatic și juridic al Ministerului francez al Afacerilor Străine și, concomitent, profesor de drept internațional și de istorie economică la Universitatea din Niamey. Între timp, reia studiile de filozofie la Sorbona. În 1972, obține doctoratul de stat la Sorbona cu o teză de filozofie a istoriei; mai târziu, obține și o diplomă a Institutului Național de Limbi și Civilizații Orientale de la Paris. Din 1984 este secretar general al Casei Românești de la Paris, până după revoluția din decembrie 1989, când se întoarce în țară. Din 1991 este profesor-asociat la Universitatea din București și membru de onoare al Institutului de Istorie „A.D. Xenopol” din Iași.

Principalele publicații: *Le droit roumain en matière de nationalité* (teză de doctorat); *Civilisations et lois historiques. Essai d'étude comparée des civilisations* (carte premiată de Academia Franceză); în românește, *Civilizații și tipare istorice. Un studiu comparat al civilizațiilor*; *Le pays roumain entre Orient et Occident. Les Principautés danubiennes dans la première moitié du XIXe siècle*; în românește, *Între Orient și Occident. Țările române la începutul epocii moderne*; *O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri*; *Cum s-a născut poporul român*; *Mircea cel Bătrân și luptele cu turcii*; *De la Vlad Țepeș la Dracula Vampirul*; *Însemnările lui Gheorghe Milescu* (roman); *Amintiri din pribegie*; versiune franceză: *Bucarest–Paris–Niamey et retour ou Souvenirs de 42 ans d'exil (1948–1990)*; *Există istorie adevărată?*; *Thocomerius–Negru Vodă, un voivod de origine cumană la începuturile țării românești*; *Războiul de șaptezeci și șapte de ani (1914–1991) și premi-sele hegemoniei americane. Eseu de istorie-politologie*.

Neagu
Djuvara

AMINTIRI
și POVEȘTI
mai deocheate

Prezentare grafică și ilustrații de
Andrei Gamarț

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Lidia Bodea
Tehnoredactor: Denisa Becheru
DTP: Cornel Drăghia
Corector: Georgeta-Anca Ionescu
Tipărit la C.N.I. „Coresi“ S.A.

© HUMANITAS, 2009

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Amintiri și povești mai deocheate / Neagu Djuvara; prezentare
grafică și il.: Andrei Gamaș. – București: Humanitas, 2009
ISBN 978-973-50-2535-9

I. Gamaș, Andrei (il.)
821.135.1-32

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Nota editurii

Fiecare carte, asemenea fiecărui om, are o poveste a ei. E-adevărat însă că, în timp ce poveștile oamenilor ies mai ușor la lumină, poveștile cărților sunt doar arareori cunoscute. Și **Poveștile mai deocheate** ale lui Neagu Djuvara au o... poveste a lor. Într-o bună zi, venit la editură să discute sumarul unei viitoare cărți despre boierimea română, autorul a lăsat și un manuscris pe a cărui primă filă era scris (cu roșu!) *pentru după moartea mea!* Imposibil de trecut peste o asemenea hotărâre! Și totuși cum să le întârzii cititorilor bucuria de a se reîntâlni cu un povestitor atât de plin de har cum e Neagu Djuvara! Așa că, după nu puține și nici ușoare exerciții de persuadare, Neagu Djuvara s-a lăsat înduplecat și ne-a îngăduit să adunăm în volum cele patru povești risipite în *Plai cu boi*. Mai mult chiar, acum, dacă tot aveau să devină carte, poveștile s-au îmbogățit cu noi, spumoase și irezistibil istorisite întâmplări.

Ca și *Amintirile din pribegie*, aceste *Amintiri și povești mai deocheate* sunt un prilej minunat de a călători în timp, căci memoria lui Neagu Djuvara, ajutată de fermecătoarea sa limbă română, e cea mai bună călăuză – și, de astă dată, o călăuză mai pusă pe șotii și dispusă la indiscreții ca oricând.

12.07.29

Dragii si Strucii, Dramas si Sreitean
de puteruar Editura! Kato al paterica
= l'aslag din Play - Boyul rombanu. Inat
odato, deat credeti de curiozitate si la
publicati, nu va mi face proces. Ramon
nu stie si nota, unde va puna
deputat a istoricului - filozof al istoric -
memoria lui lui si si, de a se publica
dupa moarte. Cum inis testamentul
e facut ca va fi struat (vezi
Ludovic al Xiv-lea, Brancusi si alii)
face si un credit.

Ordinea trebuie sa fie cea cronologica
a evenimentelor, nu a aparitiei in P. cu B,
adica

1. Memorandum in 1922
2. Liceul francez (cu raportul sultanului,
patoman)
3. Poporul galos
4. Adelele cu bovarosii raportati si
viteze.

cu drag

Augustin

12.07.09

Dragă și stimată Doamnă Directoare de prestigioasă Editură! Iată al patrulea articolăș din Play-Boy-ul românesc. Încă o dată, dacă credeți de cuviință să le publicați, nu vă voi face proces. Rămâne însă înțeles că notați undeva prima dorință a istoricului – filozof al Istoriei – memorialistului N. Dj., de a se publica după moarte. Cum însă testamentele e făcute ca să fie stricate (vezi Ludovic al XIV-lea, Brâncuși et alii), faceți cum credeți.

Ordinea trebuie să fie cea cronologică a „ievementelor“, nu a apariției în P. cu B., adică

- 1. Mamaia-sat în 1922*
- 2. Liceul francez (cu nepotul sultanului, petoman)*
- 3. Popovici-galoș*
- 4. Ardeleni cu boieroaice regătene și viță vercea.*

*Cu drag,
Moș Neagu*

(pentru după moartea mea.')

NEAGU DJUVARA

AMINTIRI ȘI POVEȘTI
mai deschestre

Humanitas
București, 2---

*La Mamaia-sat
în 1922*

În vremea aceea, nu prea știa mama pe unde să ne ducă vara la mare, pe frate-meu, Răzvan, de nouă ani, și pe mine, de șase. Văduvă de război cu „renumărație de la buget mică“, n-o ducea prea bine cu finanțul. Avusese doar o bucată de moșie rămasă după marea expropriere din 1918–1921. Taică-su, generalul Grădișteanu, mort înainte de război, deplorabil gospodar al averii moștenite, după războiul din 1877 la care participase și după dobândirea Dobrogei, se grăbise să vândă ce brumă de moșie strămoșească mai avea în Muntenia ca să cumpere la preț de pomană 5 000 de pogoane la Tașaul, să aibă fiecare copil o mie de pogoane

la moartea lui, dar după expropriere, din miază de pogoane, din cele 500 de hectare ale mamei rămăseseră doar 50. Mama le vânduse ca să cumpere o căsuță în București, pe fundătura Dr. Sergiu, în cartierul Buzești, considerat ușor periferic.

Atunci a aflat de la prietena ei Marioara Prodan, soția unui consilier la Casație și vajnică directoare a unei fundații pentru copii, că se putea închiria ieftin o casă de țaran la Mamaia-sat. Gata, s-au dus acolo cele două familii, luând fiecare o căsuță în sat.

Proprietarul nostru sta binișor, – câteva zeci de pogoane, vie, vite, două case. Într-una din ele am stat noi. El era turc, nevastă-sa, nemțoaică, fiul, Garabet, român get-beget. Înalt, chipeș, avea fo 20 de ani; tat-su după el ziulica întregă, tot țipând la el (parcă-l aud): „Pezevenghi!... Șarlatan!...“

Numai noi aceștia eram turiști pe acolo. La câțiva kilometri spre plajă, cică ar fi avut

și Dinu Brătianu o vilă, dar nu i-am întâlnit niciodată ocupații, dacă vor fi fost. În sat, bineînțeles, nici o mașină, și chiar pe drumul care străbătea satul abia dacă trecea un camion pe zi, ridicând un nor de praf, împrăștiind găinile înnebunite și asmuțind câinii. În schimb, în curtea turcului nostru zăcea carcasa destrămată a unei mașini agricole. Asta era mașina pe care ne băteam frațe-meu și cu mine ca s-o conducem pe rând!

Mama, cu toată relativa strâmtorare, mai ținea o guvernantă la copii. De, greu te deprinzi cu economia. „Nemțoaica“ noastră era atunci o tânără unguroaică. Trebuie că era tare frumoasă, că prea îmi plăcea să stau la fustele ei și s-o țin de mână. În fiecare seară, după zăduful zilei, mă lua la plimbare prin cărările din vie și eu îi ceream să-mi cânte mereu același cântec, „Volga-Volga“. Mai am vocea ei melodioasă în urechi după... (fac repede socoteala, da, după 86 de ani):

Cuprins

Nota editurii / 5

La Mamaia-sat în 1922 / 9

Cum m-a învățat școala franceză să scriu
mai bine românește / 33

O figură a Bucureștiului interbelic:
Popovici-galoș, diplomat de carieră / 61

Căsătorii între ardeleni și boieroaice regățene
și viceversa / 83